

Türkiye Cumhuriyeti ile İran Devleti Şahinşahisi arasında Tahranda 14 mart 1937 tarihinde imza edilen iadei mücrimin ve cezaî mevadda adlî muzaheret muahedenamesinin tasdikına dair kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilâm : 21/VI/1937 - Sayı : 3636)

No.
3212

Kabul tarihi
7 - VI - 1937

BİRİNCİ MADDE — Türkiye Cumhuriyeti ile İran Devleti Şahinşahisi arasında Tahranda 14 mart 1937 tarihinde akit ve imza olunan iadei mücrimin ve cezaî mevadda adlî muzaheret muahedenamesi kabul ve tasdik edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

15 haziran 1937

TÜRKİYE CÜMHURİYETİ İLE İRAN DEVLETİ ŞAHİNŞAHİSİ ARASINDA İADEİ MÜCRİMİN VE CEZAÎ MEVADDA ADLÎ MUZAHERET MUAHEDENAMESİ

Bir taraftan

Türkiye Reisiçümhuru,

Diğer taraftan

Majeste İran Şahinşahr,

Aşağıdaki cürüm ve cünhalardan dolayı mahkûm veya takib olunan eşhası muayyen bazı ahvalde mütekabilen yekdiğerine teslim etmeği faydalı addettiklerinden bir İadei mücrimin ve cezaî mevadda adlî muzaheret muahedesi akdine karar vermişler ve bunun için murahhasları olarak

Türkiye Reisiçümhuru :

Sabık vekil, Milletler Cemiyetinde sabık delege, Büyük Millet Meclisinde mebus, Ekselans Bay Cemal Hüsnü Taray'ı ve Orta Elçi Bay Kemal Köprülü'yü,

Majeste İran Şahinşahr :

Hariciye Veziri Ekselans Bay Samiy ve Adliye Veziri Ekselans Ahmed Matine Daftariyi tayin eylemişlerdir.

İşbu murahhaslar usulüne muvafık ve muteber görülen salâhiyetnamelerini yekdiğerine tebliğ ettikten sonra aşağıdaki ahkâmı kararlaştırmışlardır :

Birinci kısım

Mücrimlerin iadesi

Madde — 1

Yüksek Âkid Taraflar, işbu muahedename hükünleri mucibince ve kendi tebaaları müstesna olmak üzere, makamâtı adliyelerince fail veya şeriki cürüm olarak takib veya mahkûm edilen ve diğlerinin arazisinde bulunan eşhası, talcb üzerine mütekabilen birbirlerine teslim etmeği taahhüd ederler.

Madde — 2

Aşağıdaki hallerde iadei mücrimin talebi kabul olunur:

- a) Bir müttehem mevzubahs olduğu zaman, her iki memleket mevzuatına nazaran cürmün azamî haddi bir sene hapis cezasından aşağı değilse;
- b) Katî olarak mahkûm edilmiş bir kimse mevzubahs olduğu zaman, iki memleket mevzuatına nazaran azamî haddi bir sene hapis cezasından aşağı olmayan bir cürümden dolayı hiç olmazsa altı ay hapis cezası hükmedilmişse.

Madde — 3

Aşağıdaki hallerde iadei mücrimin talebi kabul olunmaz:

- a) İade talebini icab ettiren cürmî fiil, siyasî bir cürüm ise, veya siyasî bir cürme mürtebit ise, ancak:
- 1 - Devlet Reisinin veya ailesi azasının şahıslarına karşı irtikâb olunan her hangi bir cürüm yahud buna iştirak veya teşebbüs;
- 2 - Hükûmet Reisine karşı irtikâb edilen katil veya buna iştirak veya teşebbüs;
- b) İade talebini icab ettiren cürmî fiil munhasıran askerî mahiyette ve ancak askerî kanunlarla tecziye edilebilecek olursa;
- Şurası mukarrerdir ki, yukarıda tadad edilen ahvalde cürmî hâdiselerin mahiyeti hakkında karar itası munhasıran kendisinden iade istenen Devlet makamına aiddir.
- c) Cürmî fiil, talep edilen Devlet arazisi üzerinde işlenmiş ise veya hariçte işlenmiş olup bu Devletin hakkı kazası dahiline girerse;
- d) Âkid Taraflardan birinin veya diğerinin mevzuatına nazaran cezaî takibat veya cezanın infazı müruru zamana uğramışsa veyahud şikâyetin ademi mevcudiyeti gibi sair hukukî sebebler dolayısıyla takibat icrası kabul edilmezse,
- e) Taleb edilen kimse iade talebini icab ettiren fiilden üçüncü bir Devlet arazisinde beraet etmiş veya mahkûm olmuşsa ve mahkûmiyet halinde cezasını çekmiş veya cezası tecil edilmişse.

Madde — 4

İadesine muvafakat olunan kimse, iadeye tekaddüm eden ve talebnameye mezkûr bulunmayan bir cürümden dolayı ancak iadeyi kabul eden Devlet, 9 nu maddede mezkûr vesairi müsbiteye müsteniden muvafakat ederse takibata maruz kalabilecek ve cezalandırılacaktır.

İade olunan kimse, katî tahliyesinden itibaren 30 gün zarfında isteyen Devlet arazisini terketmek hususundaki hakkını istimal etmez yahud terkettikten sonra tekrar oraya avdet ederse yurkırı takyidi hüküm kabili tatbik değildir.

Madde — 5

İadesi talep olunan kimse, kendisenden iade istenen Devlet arazisinde başka bir cürümden dolayı takib olunmakta veya mahkûm edilmişse, teslim keyfiyeti ancak takibatın hitamında ve mahkûmiyet halinde cezanın infaz, müruru zaman, affı umumî veya hususî neticesinde hitama ermesi takdirinde iera olunur.

Bununla beraber iade talebi hakkında derhal karar verilecektir.

Madde — 6

Bir kimsenin iadesi aynı zamanda Âkid Taraflardan birile üçüncü bir Devlet tarafından talep edildiği vakit bu kimse tercihan cürüm menfaatlerine karşı işlenmiş olan Devlete yahud cürüm arazisinde işlenmiş olan Devlete iade olunur. Bu hükümler evvelce Âkid Devletlerden biri tarafından diğer Devletlere karşı alınan taahhüdata hâlel iras etmez.

Madde — 7

İadesi talep olunan kimsenin iadesinden ve hududa kadar naklinden mütevellid masraflar kendisinden iade istenilen Devlete aiddir.

Madde — 8

İstenilen kimsenin zilyed bulunduğu veya muhafazasında tuttuğu veya mumaileyh tarafından saklanılan yahud bir başkasının muhafazasına bırakılan bütün eşya, evrak, para ve saire resen zaptedilecektir.

Bu eşya cezaî tahkikatta esbabı müsbite olabilecek ise, salâhiyettar makamat bir mahzur görmediği takdirde, kabil olduğu takdirde, iade edilecek kimse ile birlikte talib Devlete tevdi olunacaktır. Eğer eşhası salise, bu eşya üzerinde bir hak iddia ederlerse bunlar talep vukuunda esbabı sübutiyeden olarak istimallerine lüzum kalmayınca hak sahiblerine verilmek üzere, istenilen Devlete aide edilmek lâzımgelir. Bu eşya esbabı müsbite teşkil etmeyip yalnız suç ile alâkadar olursa dahi eşhası salisenin hukuku mahfuz kalmak şartile tevdi edilmek lâzımgelir.

İstenilen kimsenin iadesi vefat veya firar dolayısıyla mümkün olmadığı zaman dahi mezkûr eşyanın tevdii yine aynı şerait dahilinde icra edilecektir.

Madde — 9

İade talepleri diploması tarikile yapılacak ve aşağıdaki vesaik bu taleblere terfik edilecektir.

a) Bir mahkûmiyet yahud bir lüzumu muhakeme kararı ve yahud bir tevkif müzekkeresi veya muadil bir vesika;

b) Cürmî fiilin mahiyetini gösterir bir izahname ve tarih,

c) Cürmî fili isteyen Devlet arazisinde kabili tatbik olan kanun metninin sureti;

d) İstenilen kimsenin hüviyetinin tesbitine lüzumlu olan eşkâl, fotoğrafı ve mevcud ise parmak izi gibi her türlü vesaik ve malûmat.

İbraz edilecek vesaik talep eden Devlet kanunlarının âmir bulunduğu şekilde tanzim edilecektir. Bu vesaike kendisinden iade istenen Devletin lisanında veya fransızca yazılmış, talep eden Devletin diploması memuru yahud talep eden veya kendisinden iade istenen Devletin yeminli bir tercümanı tarafından aslına mutabakatı tasdik edilmiş bir tercüme terfik edilecektir.

İadei mücrimin, kendisinden iade istenen Devletin kanun ve nizamnamelerine tevfikana vaki olacaktır.

İsteyen Devlet cürmî fili sarahaten tayin eden ve iade talebnamesinin gönderileceğine dair teminatı mutazammın bulunan ve işbu maddenin (a) fıkrasında yazılı vesaikten birinin mevcudiyetini bildiren bir talebname verir ise istenilen kimse iade talebi sebketmezden evvel muvakkaten tevkif olunabilir.

Diğer Devlet işbu tevkiften derhal haberdar edilecektir. Tevkifi takip eden iki ay zarfında iade talebnamesi yukarıda mezkûr vesaike ile birlikte verilmediği takdirde tevkif edilmiş olan şahıs serbest bırakılacaktır.

Madde — 10

Kendisinden iade istenen Devlet, iade talebini işbu muahedenin 9 neu maddesi hükümlerine muatabık olmadığı kanaatinde ise talep eden Devletten mütemmim malûmat isteyebilir.

İkinci kısım

Cezaî mevadda adli makamların karşılıklı muzaheretî

Madde — 11

Âkid Taraflar mücrimlerin iadesi ahvali haricinde dahi talep vuku bulursa diğer Taraf adli ma-

kamatınca rüyet edilmekte olan bilûmum ceza işlerinde, birbirlerine karşılıklı yardım etmeği tahhüd ederler.

Madde — 12

Âkid Tarafların adlî makamları cazaî mevadda adlî evrakın tebliğinde istinabe varakalarının irsaline mütedair bileümle hususatta aralarında diplomasi tarikile muhabere edilecektir.

Madde — 13

Tebliğ olunacak evrak ile istinabe verakalarına, istenilen Tarafın lisanında yahud fransızca yazılmış, ve isteyen Tarafın siyasi memuru, yahud istenilen Tarafın yeminli bir mütercimi tarafından tasdik olunmuş, bir tercüme, terfik edilecektir.

Madde — 14

İstinabelerin, celbnamelerin, tebligatın icrası istenilen memleketin kanunlarına tevfikan vaki olacaktır.

Kendisinden iade istenen Devlet tebligatın ifa ve istinabelerin icra edildiğini müsbit bulunan vesaikı diplomasi tarikile gönderecek veyahud bunların ifa ve icrasına mâni esbabı bildirecektir.

Madde — 15

Tebliğatın veya istinabenin icrası ancak aşağıdaki ahvalde reddolunabilir :

- 1 - Vesikanın sihhati tesbit edilemezse;
- 2 - Kendisinden iade istenen Devlette tebliğin veya istinabenin icrası adlî kuvvetin vazai fi cümlesine dahil değilse;
- 3 - İcra kendi arazisi dahilinde vuku bulacak Devlet bunu intizamı âmme veya dahilî hukuku âmmeyle ihlâl eder mahiyette telâkki ederse;
- 4 - Kendisinden iade istenen Devletin toprağında bulunmayan istenilen Devlet tebaası hakkında takibat icrası mevzuubahs ise;
- 5 - Takibata mevzu teşkil eden suç isteyen Devletin kanunlarına nazaran cezayı müstelzim değilse, yahud suç siyasi veya münhasıran askerî mahiyeti haiz bulunursa yahud bu suçtan dolayı iade kabul olunmıyorsa;
- 6 - Tebliğ edilecek mahkûmiyet kararı istenilen Devletin tebaasından biri aleyhine isdar edilmişse;
- 7 - Tebliğ edilecek celbname, maznunun isbatı vücud etmemesi halinde bir ihbar veya tevkif müzekkeresine mevzu teşkil edeceği tehdidini mutazammın ise veyahud bir şahid veya ehli hibreye gönderilmiş olan celbname, ademî icabet halinde bir ceza veya masarifin kendisine tahmilî yahud hakkın da ihzar veya muvakkat tevkif müzekkeresi ısdarı gibi kanunî neticeler ihtiva ediyorsa,

İstinabe varakası kendisine gönderilen makamın ademi salâhiyeti halinde işbu varaka bu Devletin salâhiyettar adlî makamına kendi kanunları ile müesses kaidelere tevfikan resen gönderilir.

Madde — 16

11 nci maddede yazılı adlî muzaheret, usule veya hükme müteallik bileümle evrakın tebliğine, maznunların, şahidlerin, ehli hibrelerin istimar ve mahallinde tahkikat icrası için olan istinabe varakalarının icrasına şamildir.

Muzaheret talep vuku halinde kendisinden yardım istenilen Devlet toprağında eşhas taharrisine, meskene duhule, cürmün maddî delillerine ve sübutuna medar olacak şeylerin zabtına mütedair işbu Devlet mahkemeleri tarafından ittihaz edilecek kararlara da şamildir.

Bu yardım keza talep vukuunda yardımı istenilen Devlet makamının elinde bulunup cürmün

sübutuna medar olan eşya ve evrakın mümkün olan en kısa müddet zarfında iadesi teahhüdü ile tevdi edilmesine de şamildir.

Bazı mülâhazatı mahsusa mâni bulunmadıkça ve ikinci madde hükümleri mahfuz kalmak üzere, yukarıda mezkûr yardım talepleri intaç edilecektir.

Madde — 17

Eğer bir ceza davası için bir şahidin veya ehli hibrenin şahsen isbatı vücud etmesi lâzımgelirse adlî makamın celbnamesi diploması tarikle irsal ve bazı hususî mülâhazat mâni bulunmadığı takdirde kendisinden yardım talep edilen Devlet marifetile tebliğ edilecektir. İşbu makamat celbi istenen şahsa karara tebaiyete âmade olup olmadığını soracaklardır.

Şahide veya ehli hibreye seyahat ve ikamet masrafı namile tediye edilecek meblâğ ile kendisinden yardım istenen Devletçe talep eden Devletten tahsil edilmek üzere şahit veya ehli hibreye mahsuben verilecek avans miktarı da celbnamede gösterilmiş olacaktır.

Yardım isteyen tarafın adlî makamı huzurunda isbatı vücud etmeği kabul eden şahit veya ehli hibre tabiiyeti ne olursa olsun ne evvelce ika edilmiş efal ve sadır olan mahkûmiyetlerden ne de kendisinin şahadetine veya ehli hibre olarak mütaleasma lüzum hâsıl eyliyen davanın mevzuunu teşkil eden efale iştirakten dolayı çağrıldığı iş ve geldiği memlekete avdet için lâzım olan zaman zarfında hiç bir sebeble tevkif ve tak'ib edilmeyecektir.

Eğer mahkeme huzuruna çıkması talep edilensahıs diğer Devlet tarafından mevkuf bulunmıyorsa bu şahsın mümkün olan en kısa müddet içinde iadesi şartile muvakkaten teslimi diğer Devletten talep edilebilecektir.

Bu halde dahi talep eden Devletin tebaası olmadığı takdirde, mezkûr şahsın muvafakatı zaruridir.

Madde — 18

Yardım masraflarile keza muvakkaten teslim edilmiş eşhas ve eşyanın iade masrafları, kendisinden yardım istenen tarafın toprağında vuku bulmuşsa, işbu tarafa aid olacaktır.

Ehli hibre marifetile yaptırılan muayenenin icrasından mütevellid masraflar ve 17 nci madde mucibince celbolunan şahidlere tediye edilen mebalîğ yardım isteyen Devlete aid olacaktır.

Madde — 19

Âkid Taraflardan birinin tebaası şahsî hurriyeti tahdid eden cezayi müstelzim bir suçtan dolayı diğerinin toprağında mahkûm olursa bu taraf mahkûmiyet kararının bir hulâsasını, kararın kaziyei muhkeme teşkil ettiği tarihten itibaren altı ay zarfında mahkûmun mensub olduğu adlî makama tebliğ etmeği taahhüd eder.

Madde — 20

İşbu muahede tasdik edilecek ve keyfiyeti tasdik nota ile diğer Âkid Tarafa tebliğ edilecektir.

Son notanın tevdiinden itibaren 15 gün zarfında meriyete girecek ve beş sene müddetle muteber olacaktır.

Yüksek Âkid Taraflardan biri canibinden anıfüzükir müddetin inkızasında feshedilmediği takdirde, feshedilinceye kadar meriyette kalacak ve fesih ancak tebliğ tarihinden altı ay sonra hükümünü icra edebilecektir.

Tasdiknameler mümkün olan en kısa zamanda Ankarada teati edilecektir.

Yukarıdaki ifadatı tasdikan Yüksek Âkid Tarafların murahhasları işbu muahedeyi imza etmişlerdir.

Fransızca iki nüsha olarak Tahranda 14 mart 1937 tarihinde yapılmıştır.

Cemal Hüsni Taray
Kemal Köprülü

Samîy
Ahmed Matine Daftari

<i>Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	8 - VI - 1937 ve 1/837
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe vühdüldiğine dair Cümhur Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	15 - VI - 1937 ve 1/482
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cild ve sayfa numaraları</i>	:	Cild Sayfa 18 910,424 19 101,106,116:119